

A BIRODALOM SÚLYPONTJA

BUDÁN

ÍRTA

GRÓF BETHLEN MIKLÓS.

MOTTO:

I.

Egység.

II.

A hol a Brennus kardja
van, ott van a korona.

I.

A felséges uralkodó ház mindeddig nem vett részt az alkotmányvitában.

Az uralkodó a vitán kívül áll és felette. Ő felsége minden népfajnak Ausztriában az octoberi diploma és februári patens által törvényes tért nyújtott, melyen szabadon mozoghat. – A népektől függ ezen tért elfoglalni és a mely népben több az erő, a bölcsesség, az életrevalóság, az bizonyára érvényesíteni fogja kívánalmait, az végre is győzni fog, miben mind a dynastiának, mind a birodalomnak csak haszna leend.

Az uralkodónak valamint a birodalomnak egy közös és lényeges érdekek van, t. n. a birodalom egysége.

Ez épen úgy dynasticus, mint ausztriai és magyar érdek.

A kérdés egyedül a körül forog, melyik nép bír a birodalomban legtöbb kellékével ama hivatásnak, mely szerint ő legyen az összes épület talpköve, a birodalom szíve és karja.

Szerintünk e nép, geographiai fekvésénél, értelmiségénél és katonai vitézségénél fogva csak a magyar nemzet lehet.

II.

Nem akarom ismételni mi ezerszer el volt mondva és egyszersmind igaz, hogy egyedül a magyarnak nincs a birodalmon kívül támaszpontja.

Ha ma a birodalom széthullana, a magyar is lassankint elveszne, mert az őt környező idegen nemzetiségek az első európai zavar alkalmával a magyart felemésztenék. – A magyar lenne azon objectum, melynek bőrén a szlávok, latinok és germánok időnkint fegyverszünetet kötnének. – Valóban nem irigylendő kilátás.

Ha tehát a magyar nemzet érezni fogja hogy rajta fordul meg, mint központ körül, az összes birodalom, akkor a legdühösebb ultra is kardot köt a birodalom integritásának védelmére.

E perctől kezdve a velencei kérdés megszűnik. – Napoleon okos statusférfi és csak elégtelen statusokat szokott megtámadni. – A francia császár jól tudja, hogy ha a magyar nemzet a birodalom érdekében fegyvert ragad, a harcz véres és hoszszú; ha Bécs elesett, hátra van Komárom.

III.

A magyar nemzet tudja mi várna reá, ha Kossuth kormánya boldogítaná. – Egy ambuláns Parlament, hol Bukarestben, hol Montenegróban, egy confoederatio, összeférczelve mindenféle demoralizált apró kis népecskékből, hol a magas Senatusban nagy bottal kellene megjeleni, és a pénzestárczát jól megórizni a keleti senatorok hoszszú körmei előtt.

Úgy éreznők magunkat e parlamentben, mint midőn egy becsületes ember rősz társaságba kénytelen élni. – Várja az alkalmat megszökhetni. De hátha Kossuth ez örült programmal csak a nem magyar nemzetiségeket akarta megnyerni? – Akkor ez anyit tesz mint belháború és permanens vérontás.

Mindezeket a józan magyar nyíltan mondja, az ultra pedig négyszemközt bevallja.

A magyar status férfiak a mondottnak igazságát annyira érzik, hogy minden kibékülési combinatiot, mely a magyar nemzet jövőjét nem kockáztatja, örömmel elfogadnának.

IV.

Meglehet hogy akadna Magyarországon egy kis fractio, melyet nem lehetne megnyerni, ha a birodalom súlypontja Budára áttétnék. – Azonban e kis fractio csak hamar neveltségessé válna, mihelyt t. n. a nemzet belátná, hogy e fractio argumentumait nem a fejből, hanem a Victor Emanuel zsebéből meríti.

A mint vannak Oroszországban tűzimádók, úgy maradnának még Magyarországon Victor Emanuel-imádók, kik a mot d'ordre külföldről kapnák. – Sonderbare Schwärmer! Azonban a nemzet nagy többsége mint egy ember seregelve a magyar király és ausztriai császár trónja körül.

A legnagyobb akadály az említett terv kivitelére nem magyar részről jönne, hanem a bécsi liberálisok részéről. A német nemzet nem tud megbárátkozni azon eszmével, hogy több százados suprematiáját a magyar nemzettel megoszsa, mert hiszen, mi nem kívánunk egyebet.

V.

Nekünk magyaroknak van annyi political tapintatunk, hogy Bécs városa érdekeit a birodalom érdekeivel össze tudjuk egyeztetni. A Fejedelem székhelyét 6 hónapon át Budán és 6 hónapon át Bécsben tartja.

Miután pedig a hol a Fejedelem ott a birodalom súlypontja, a közös ügyek ministerei Ő felségét mindenüvé kísérendnék. – Nem különben a diplomaticai testület.

Kérdek minden elfogulatlan magyart, ki nemzete sorsát szíven viseli, *egy* ily módja a megoldásnak, az octoberi diploma és februári patens alapján, nem bírna-e Magyarországon roppant többséget egyesíteni?

Marad a Reichsrath kérdése.

A józan bécsi liberális sem kívánja már, hogy a magyar országgyűlés egyszerűen követeket válasszon a bécsi Reichsrathba. – A józan bécsi liberális sem vonakodik többé elfogadni egy olyan közös Reichsrathot, melybe mind a magyar országgyűlés mind az „engere Keichsrath” képviselőt küldjön.

Ez volna a közös ügyek testülete, mely a fejedelem által felváltva Bécsbe vagy B u d á r a évenként összehivatnék.

VI.

A vita főtárgya Magyarország és Ausztria közt a magyar országgyűlés azon kívánalma, mely szerint az összes magyar ministerium s így a had- s pénzügy is adassék meg.

E vita egyszerre megszűnne.

A közös ügyek ministerei épen úgy tagjai lennének a magyar mint a német ministeriumnak. – E ministerek a magyar országgyűlés valamint a szűkebb Reichsrath előtt biztosok által képviseltetnék magukat, és a Reichsparlament előtt, mely Budán vagy Bécsbe összehivatnék, személyesen felelnének meg tetteikről.

Miután az uralkodó és a közös ügyek ministerei hat hónapig Budáról kormányoznák a birodalmat, magyar ellenörködés alatt állana az összes birodalom politicája, és minden ok a bizalmatlanságra megszűnne.

VII.

Politikai declamatióknak nem vagyok barátja, és értelmes olvasóhoz szólván, csak egyszerűen a tényeket állítom fel.

A harcz Velence birtokáért előbb utóbb be fog következni. – A kik ez alkalommal Magyarországot Ausztriától elszakítani remélik, csalatkoznak.

Azon esetben, ha a háború kedvező leendne Franciaországra nézve a béke gyorsan megköttenék; Magyarország csak eszköz az ellenség kezébe, mihelyt a czél el van érve és Velence elesett, Franciaország érdeke békét kíván.

Magyarország elszakadása Ausztriától, európai felforgatás lenne, melyet sem Oroszország, sem Anglia, de legkevésbé Poroszország tűrhet.

Tehát a ki Magyarországot ilyesmikkel kecsegteti, -az vagy bárgyú, vagy rossz akaratú.

Az egyszerű józan ész tehát azt mondja a magyarnak: segítsük Ausztriát a netaláni harczban Velence birtokáért, még pedig két okból:

1. Ha Velence elvész, Olaszország Triestet, Dalmatiát és Fiumét fogja követelni, és a magyar korona integritássá az által veszélyeztetve lesz.

2. Ha az ausztriai császár győz, még pedig magyar vérrel és pénzzel, akkor a birodalom súlya önkénytelenül Budára esik, mert a hol van a Brennus kardja, ott van a súlypont és a korona.

Ha az ausztriai császár győz vagy veszít magyar pénz és vér nélkül, akkor a magyar nemzet egy holt tetem a birodalomban, mely csak akadály; pusztulása pedig a birodalomnak haszon.

A magyar nemzet válságos ponton áll; bármit határozzon Deák, kinek az ország józan része kezében van, felelős az utókor előtt nemzete sorsáról.

Ausztriai részről a teendő egyszerű, és a dolog természetében fekszik.

VIII.

A fejedelem a megoldást saját kezeibe venni kegyeskedik.

A fejedelem Budára megy önszemeivel meggyőződni a nemzet kívánalmairól, szükségéről, ott alkalma nyíland – a kegyes fejedelemnek meggyőződni, hogy az ő conservatív pártnak Magyarországon semmi befolyása nincs, hogy Magyarországon egyedül a Deákpárttal lehet siker reményével szóba állani.

A fejedelem jelenléte Budán, Pestet emelni fogja, a kereskedést mozgásba hozza, a Deákpártot passiv állasából életre szólítja, a conservativok tehetetlenségét napvilágra hozza.

A fejedelem Budán töltvén a tél vagy tavasz egy részét, a magyar országgyűlést jövő év végén biztos remény nyel a sikerre össze lehetend hívni.

Ez országgyűlés magatartása határozand Magyar-ország jövője felett.

IX.

Most lássuk, miként lehetne a kijelelt új fordulattal az erdélyi és horvát ügyeket megegyeztetni.

Itt tűnik ki legjobban az erdélyi magyarok hibás politikája. – Az erdélyi országgyűlés oly fait accompli, melyet semmiféle kormány nem ignorálhat.

Mondjuk ki tisztán, ha Magyarország a magyaroké, Erdély ellenben a románoké.

A mit a Románoktól követelni lehet egyszerűen az, hogy az erdélyi országgyűlés küldjön követeket a pesti magyar országgyűlésre, melynek kebeléből választatnának a követek a közös parlamentre.

Horvátország hasonlóképpen követeit a magyar országgyűlésre küldené, mely ilyen formán kiegészítve a szűkebb Reichsrathal mindenben kiállaná a versenyt.

A kiegészített magyar országgyűlés és a szűkebb Reichsrath választanának keblökből egyenlő számú követeket, kik formálnák a közös ügyek parlamentjét.

Ezen parlament tanácskozásaiban részt vehetnének a közös ügyek ministerei a kormánypadon, míg a többi ministerek ottan nem jelenhetnének meg a kormány részéről.

Ellenben a magyar országgyűlés kormánypadján ülne a magyar ministerium és a közös ügyek ministereinek egy egy biztossá vagy ministeri helyettese.

A szűkebb Reichsrath kormánypadján ülne a német ministerium és a közös ügyek ministereinek biztossai.

A magyar országgyűlést a nádor nyitná meg, a bécsi szűkebb Reichsrathot egy császári biztos; a közös ügyek parlamentjét a Fejedelem.

Mindezt csak azért hozom fel, hogy megmutassam, mily könnyű lenne a kivitel, ha egyszer az elv fel van állítva t. i. a hatalom egysége és

csak kezelésének megosztása Buda és Bécs közt.

X.

Mi akadályozza leginkább a kölcsönös engedékenységet a kibékülésre?

A bizalmatlanság.

Ausztria nem bízik Magyarorszáiban és Magyarország nem bíz Ausztriában.

Miért nem bíz Magyarország Ausztriában?

Azon okból, mivel a közös ügyek kezelése nem áll magyar ellenőrködés alatt.

A mely perczben Budán Fejedelem lakik, ki pár Lóra minden évben alattvalói hódolat elfogadja, és a közös ügyek ministerei által kíserve van, a bizalmatlanság magyar részről eloszlik.

A magyar közvetlen befolyással bírand a birodalom sorsára. A separatisticus álmok eloszlanak, mert szükségét a nemzet nem érezvén, ez álmák kivihetlensége előtérbe lép.

Mi még tegnap többek előtt valószínűnek tetszett, egyszerre nevetségessé váland.

E perctől kezdve a dunai birodalom meg van alapítva.

Egy a császár, egy a birodalom, egy a hadsereg, egy a zászló.

Ekkor aztán a jó francia otthon marad és örvend, ha mi nem megyünk Parisba.

Az ausztriai császár leendő ekkor a leghatalmasabb Fejedelem, mert népei legerőteljesebbek és legfiatalabbak.

Egy hosszú hadjáratban Ausztriának utoljára is győzni kell.

Minden attól függ, hogy a birodalom népei közt helyre legyen állítva az egyensúly és kellőleg eltalálva a súlypont.

Ekkor a magyar ajkairól újra hangozni fog a „moriamur pro rege nostro,” és nem kisebb sikerrel mint a múlt században.

Az elérendő cél oly nagyszerű, hogy az eszköz megérdemli az ausztriai államférfiak megfontolását.